

EUROPEAN
REGIONAL
DEVELOPMENT
FUND

Keskkonnahoidlike riigihangete põhimõtete rakendamine Euroopa Liidu toidu ja tootlustushangetes

Evelin Piirsalu
SEI Tallinn

Tallinn, 8. mai 2020

Mis on keskkonnahoidlik hange?

- Minimaalse keskkonnamõjuga toodete või teenuste valik
- Ei ole riigihanke menetlusprotsess
- Ei ole riigihanke eritüüp
- Tavaline hange, mille protsessis võetakse arvesse ning hankedokumentidesse lisatakse keskkonnanõuded
- **Eesmärk on vähendada toodetest ja teenustest tulenevad keskkonnamõju ning vähendada riske inimese tervisele ning ümbritsevale keskkonnale**

Keskkonnahoidlikud riigihanked Euroopa Liidus

- Riigihangete üldised põhimõtted – mittediskrimineerimine, läbipaistvus
- Keskkonnahoidlikud kriteeriumid
 - Põhikriteeriumid
 - Lisakriteeriumid/täiendavad kriteeriumid
- Kus kasutatakse hankes:
 - Tehnilises kirjelduses miinimumkriteeriumina
 - Hindamiskriteeriumites
 - Lepingu täitmise klauslid

<https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/food-catering-services/ET.DOCX>

Keskkonnahoiu kriteeriumid

- ELi keskkonnahoidlike riigihangete kriteeriumid toidukaupade, toitlustusteenuste ja müügiautomaatide kohta
- Alates 2008
- Uuendatud 2019
- Eestikeelsed:

<https://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/food-catering-services/ET.DOCX>

Toidukaupade kriteeriumid 2019

- Mahetoidukaubad (kõik nimetatud toiduained või % kõikidest toiduainetest) (TK või PHK)
- Meresaadused ja vesiviljelustooted (nimekiri kaladest, mida vältida) (TK või PHK)
- Loomade heaolu (vaba pidamise või õrrel kanade munad) (TK või PHK)
- Keskkonnasäästlikud taimsed rasvad (taimsete õlide standardid) (TK)
- Õiglased ja eetilised kaubad – Fair Trade (PHK)

Mahetoidukaubad

Tehnilises kirjelduses

- Kõik loetletud toidu- ja joogikaubad peavad olema mahe: nt puu- ja köögiviljad, kaunviljad, riis ja makaronitooted
- 20% loetletud toidu- ja joogikaupade koguostude kaalust
- 20% loetletud toidu- ja joogikaupade koguostude väärtusest
- 20% toidu- ja joogikaupade koguostude kaalust
- 20 % toidu- ja joogikaupade koguostude väärtusest

Hindamiskriteeriumid

- Punkte tuleb proportsionaalselt anda pakkumustele, mis hõlmavad rohkemat kui toidu- ja joogikaupade loetelu või kõrgemat osakaalu

Hooajalised kaubad

- Õues kasvatatud ja lühikeste vahemaade tagant kohale veetavatel hooajalistel **saadustel võib olla väiksem keskkonnamõju** kui kasvuhoones kasvatatud või pikkade vahemaade tagant kohale veetavatel toodetel.
- Hooajalistel köögiviljadel **võivad olla parem maitse ja kvaliteet ning madalamad hinnad**, mis võib soodustada taimetoiduliste või taimepõhiste valikute kasutamist pakutavas menüüs.
- Hankijad **võivad individuaalselt otsustada** lisada oma hangetele hooajaliste saaduste kriteeriumi, määrates, milliseid toidu- ja joogikaupu ning millisel aastaajal tuleb tarnida/pakkuda.

Kohalik toit

- Kriteerium ei tohi olla diskrimineeriv
- Ei ole otseselt kriteeriumina lubatud küsida nimeliselt kohalikku kaupa (kodumaine või maakond)
- Peab olema seotud keskkonnamõjuga

Toitlustusteenuse kriteeriumid 2019

- Pakkuja pädevus (kvalifitseerimiskriteerium)
- Toiduhanked (vastavalt toidukaupade kriteeriumitele)
- Taimepõhised menüüd
- Toidu- ja joogijäätmete tekke vältimine
- Muude jäätmete vältimine, sortimine ja kõrvaldamine
- Keemiatooted ja tarbekaubad (ühekordsed nõud, puhastusvahendid, pehmepaberitooted)
- Vee- ja energia tarbimine köögis (tavad, st käitumuslik)
- Toiduvedu - kütusekulu vähendamine, õhusaasteainete heide
- Keskkonnajuhtimine
- Toitude ja jookide ümberjagamine

Toitlustusteenude kriteeriumid - taimetoit

- Taimepõhised menüüd (kaun-, köögi- ja puuviljade, täisteratoodete ning pähklite tarbimise suurendamine)
 - Taimetoidupäevade päevade arv nädalas
 - Taimetoidu osakaal iga päev
 - X gr taimepõhiseid valke või kaunvilju (nädalas või päevas)

Toitlustusteenude kriteeriumid – toidujäätmete tekke vähendamine

- Laoseisu ja tellimise süsteem
- Toidujäätmete inventuur
- Toidujäätmete mõõtmine
- FIFO süsteem
- Einete paindlik kavandamine
- Säilitamise nõuetekohased tingimised

EUROPEAN UNION

EUROPEAN
REGIONAL
DEVELOPMENT
FUND

Evelin Piirsalu
Stockholmi keskkonnainstituudi
Tallinna Keskus
Vanemekspert
evelin.piirsalu@sei.org

<https://www.sei.org/projects-and-tools/projects/stratkit-innovatiivsed-strateegiad-avaliku-sektori-toitlustuses-jatkusuutlike-hangete-abivahend-laanemere-piirkonnas/>